til laga um brúargerðir.

Frá samvinnunefnd samgöngumála.

1. gr.

Landsstjórninni er heimilt að láta framkvæma, eftir því sem vinnukraftur sá, sem vegamálastjórnin hefir á að skipa, og önnur atvik og ástæður leyfa, byggingu brúa þeirra, sem 2. gr. ákveður.

Bygging brúnna framkvæmist eftir þeirri röð, er landsstjórninni með ráðum vegamálastjóra þykir rjett.

Allar brýr, er gerðar verða samkvæmt lögum þessum, skulu gerðar úr varanlegu efni, svo sem járni eða járnbentri steinsteypu.

2. gr.

Brýr þær, er landsstjórninni heimilast að láta gera, eru yfir vatnsföll þau, sem hjer greinir:

A. Brýr yfir 10 metra haf og lengra:

I. Nýjar brýr á þjóðvegum:

1. Ártúnsá á Kjalarnesi.
2. Kiðafellsá.
3. Laxá í Kjós.
4. Grímsá í Borgarfirði.
5. Reykholtsdalsá.
6. Norðurá í Borgarfirði, á Krókshyl.
7. Bjarnadalsá í Borgarfirði.
8. Sanddalsá í Borgarfirði.
9. Laxá í Hnappadalssýslu.
10. Núpá - — —
11. Bakkaá í Snæfellsnessýslu.
12. Glerá í Dalasýslu.
13. Geiradalsá.
14. Hvalsá í Strandasýslu.
15. Krossá í Strandasýslu.
16. Miðfjarðará í Húnavatnssýslu.
17. Víðidalsá - — —
18. Gljúfurá - — —
19. Auðólfsstaðaá í Langadal.
20. Hjeraðsvötn.
21. Svartá.
22. Norðurá í Skagafirði.

23. Eyjafjarðará.
24. Djúpá í Suður-Þingeyjarsýslu.
25. Kolgríma.
26. Djúpá í Vestur-Skaftafellssýslu.
27. Ásakvíslar.
28. Jökulsá á Sólheimasandi.
29. Bakkakotsá undir Eyjafjöllum.

II. Endurbygging trjebrúa á þjóðvegum:

1. Leirvogsá.
2. Flóka.
3. Tunguá í Miðdölum.
4. Haukadalsá.
5. Laxá í Dalasýslu.
6. Laxá í Strandasýslu.
7. Kotá.
8. Valagilsá.
9. Glerá í Eyjafirði.
10. Skjálfandafljót.
11. Gilsá í Jökuldal.
12. Rjúkandi í Jökuldal.
13. Teigá í Jökuldal.
14. Jökulsá í Jökuldal.
15. Eyvindará.
16. Skaftá.
17. Ásavatn.
18. Hólmsá á Mýrdalssandi.
19. Brúará.
20. Kópavogslækur.

III. Nýjar brýr á flutningabrautum:

1. Reynistaðará á Skagafjarðarbraut.
2. Grófargilsá á — —
3. Brúará á Grímsnesbraut.
4. Bakkakotsá í Ölfusi, á Suðurlandsbraut.
5. Gljúfurholtsá í Ölfusi, á — —

IV. Endurbygging trjebrúa á flutningabrautum, sem viðhaldsskylda hvílir á ríkissjóði:

1. Elliðaár á Suðurlandsbraut.
2. Hólmsá - — —
3. Torfdalslækur á Þingvallabraut.

V. Endurbygging trjebrúa á öðrum vegum, sem kostað er viðhald á úr rikissjóði:

1. Tungufljót á Gullfossvegi.
2. Hvítá á Brúarhlöðum.

VI. Endurbygging trjebrúa á flutningabrautum og þjóðvegaköflum, þar sem viðhaldsskylda hvílir á hlutaðeigandi sýslusjóðum:

1. Álftá á Mýrum.
2. Hítará á Mýrum.
3. Grísholsá í Helgafellssveit.
4. Gufuá á Borgarfjarðarbraut.
5. Skarðslækur á Borgarfjarðarbraut.
6. Fagradalsá á Fagradalsbraut.
7. Kaldakvísl á Fagradalsbraut.
8. Þverá á Fagradalsbraut.
9. Rauðilækur í Holtum.

Kostnaður við endurbygging þeirra brúa, sem taldar eru í VI. lið, greiðist að $^2/_3$ hlutum úr ríkissjóði, en að $^1/_3$ hluta af viðhaldsaðiljum.

VII. Til nýrra brúa og endurbyggingar trjebrúa á öðrum vegum en þjóðvegum og flutningabrautum má verja árlega alt að 50000 kr. úr ríkissjóði.

Um greiðslu kostnaðar brúargerða, sem teljast á þessum lið, fer samkvæmt eftirfarandi ákvæðum:

a. Brýr á fjallvegum gerast að öllu fyrir fje úr rikissjóði.
b. Brýr á sýsluvegum má kosta að $^2/_3$ hlutum af ríkissjóði, gegn $^1/_3$ hluta annarsstaðar frá. Þó má tillag ríkissjóðs til brúargerða, er kosta 40 þús. kr. eða meira, nema $^3/_4$ hlutum gegn $^1/_4$ annarsstaðar frá.
c. Brýr á öðrum vegum má kosta að helmingi af rikissjóði, gegn því, sem á vantar, annarsstaðar frá.

Verði upphæðin ekki notuð öll eitt árið, heimilast að nota afganginn með tillagi næsta árs.

B. Brýr yfir 4 metra haf eða lengra, alt að 10 metra:

Til þess að gera nýjar brýr slikar, eða endurbyggja gamlar trjebrýr, má verja árlega alt að 15000 krónum, og skulu þær brýr kostaðar að öllu úr ríkissjóði á þeim vegum, er ríkissjóður heldur við, að $^2/_3$ hlutum á flutningabrautum þeim og þjóðvegaköflum, sem afhentir hafa verið hlutaðeigandi sýslufjelögum til viðhalds, og til helmings móts við tillag annarsstaðar frá á öðrum vegum. Verði upphæðin ekki notuð öll eitt árið, heimilast að nota afganginn með tillagi næsta árs.

C. Brýr yfir styttra en 4 metra haf:

a. Á vegum, er ríkissjóður heldur við eða gerðir eru að öllu eða einhverju leyti á kostnað ríkissjóðs, telst kostnaður við slikar brýr með kostnaði við veg þann, sem brúin er á.

b. Á flutningabrautum og þjóðvegaköflum, sem afhentir hafa verið hlutaðeigandi sýslufjelögum til viðhalds, greiðist kostnaður við endurbyggingu slíkra smátrjebrúa að $^2/_3$ hlutum úr ríkissjóði.

3. gr.

Viðhald brúa, sem gerðar verða samkvæmt 2. gr., skal telja með viðhaldskostnaði þess vegar, sem brúin er á.

4. gr.

Til brúargerða þeirra, sem taldar eru í 2. gr., A, B og C, b, og til annara mannvirkja, er þar að lúta, þar með talin kaup á nokkrum vjelum, til fullkomnunar brúarsmiðju ríkissjóðs, heimilast landsstjórninni að taka nægilega stór lán á ábyrgð ríkissjóðs, er endurgreiðist á 20—30 árum. Vexti og afborgun af láni þessu eða lánum skal telja með öðrum gjöldum ríkissjóðs.

5. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. janúar 1920.

Greinargerð.

Frumvarp þetta hefir samið vegamálastjóri Geir G. Zoëga og sent það landsstjórninni. Hefir hún fallist á það og beint því til samgöngumálanefnda Alþingis, er tekið hafa að sjer flutning þess. Fjárveitinganefndir munu og vera því samþykkar. Þar sem nefndirnar hafa eigi gert neinar verulegar breytingar á því, telst fullnægjandi greinargerð þess í eftirfarandi brjefi vegamálastjóra til stjórnarráðsins:

»Undanfarin ár hafa verið ákveðin og mæld brúarstæði á öllum þeim ám á þjóðvegum og flutningabrautum og ýmsum öðrum vegum, sem telja má að brýr þurfi á yfir 10 metra langar, enn fremur að sjálfsögðu gerðar mælingar fyrir mörgum minni brúm. Mjer þykir nú tími til kominn, að unnið verði að brúargerðum yfirleitt eftir fastri áætlun um framkvæmdir, bygðri á þeim rannsóknum, sem þannig hafa verið gerðar. Í frumvarpinu eru taldar allar ár á flutningabrautum og flestar ár á þjóðvegum, sem óbrúaðar eru eða með trjebrúm og ástæða þykir til, að brúaðar verði fyrst um sinn. Þykir sjálfsagt að ákveða, að allar brýr, sem frumvarpið fjallar um, skuli gerðar úr varanlegu efni.

Til þess að fá heildaryfirlit yfir útgjöld þau, sem frumvarp þetta hefir í för með sjer fyrir ríkissjóð, hefi jeg gert eftirfarandi kostnaðaráætlun. Sumar upphæðir eru að vísu nokkuð lauslegar, en frekar háar en lágar, um allar þær brýr, sem taldar eru í A. I.—VI.

A.	I.	Nýjar brýr á þjóðvegum 1—29	kr. 979000,00
	II.	Endurbygging trjebrúa á þjóðvegum 1—20	— 282000,00
	III.	Nýjar brýr á flutningabrautum 1—5.	— 66000,00
	IV.	Endurbygging trjebrúa á flutningabrautum, sem viðhaldsskylda hvílir á ríkissjóði, 1—3	— 38000,00
		Flyt	kr. 1365000,00

	Fluttar	kr. 1365000,00
V.	Endurbygging brúa á öðrum vegum, þar sem kostað er viðhald úr ríkissjóði, 1—2	— 30000,00
VI.	Endurbygging trjebrúa á flutningabrautum og þjóðvegaköflum, þar sem viðhaldsskylda hvílir á hlutaðeigandi sýslusjóðum, $^2/_3$ hlutar af 66 þús. kr.	— 44000,00
	A. I.—VI. Samtals	kr. 1439000,00

Sá hluti endurbyggingarkostnaðar, sem fellur á hlutaðeigandi viðhaldsaðilja að greiða samkvæmt A. VI., er áætlaður 22 þús. kr. og skiftist þannig:

1.	Borgarfjarðarsýsla	kr. 778,00
2.	Mýrasýsla	— 8388,00
3.	Snæfellsnes- og Hnappadalssýsla	— 4834,00
4.	Norður-Múlasýsla	— 2666,00
5.	Suður-Múlasýsla	— 2667,00
6.	Ríkissjóður, sem viðhaldsaðilji Fagradalsbrautar...	— 2667,00
	Samtals	kr. 22000,00

Á hverju Alþingi hafa komið fram kröfur um styrk til brúargerðar á öðrum vegum en þeim, sem gerðir eru á kostnað ríkissjóðs, með því að hlutaðeigendum sje það um megn að koma upp brúnum á eiginn kostnað, enda eru á þeim margar stórár, sem brýn nauðsyn mun þykja að brúa, svo sem Selá og Hofsá í Vopnafirði, Svarfaðardalsá í Eyjafirði, Grímsá á Völlum, Hvítá í Borgarfirði, Stóra-Laxá í Árnessýslu og margar fleiri. Hefir og venjulega verið veitt nokkuð fje til slíkra brúargerða gegn tillagi hlutaðeigenda. Mörg brúarstæði, er hjer teljast, hafa verið mæld og áætlanir gerðar, en ekki þykir fært að taka upp í frumvarpið skrá um þær brýr, sem styrks megi njóta samkvæmt 2. gr. A, VII, heldur þykir rjettast að ákveða heildarupphæð, sem verja megi úr ríkissjóði til brúa, er teljast til þessa flokks. Mjer telst svo til við lauslega áætlun, að vænta megi, að gerðar verði brýr á þessum vegum á næstu 10—15 árum, er kosta munu samtals 600- 800 þús. kr., og er tillag ríkissjóðs miðað við þá upphæð.

Ákvæðin í A. VI, B og C b, um þriðjungs tillag annarsstaðar frá móti styrk úr rikissjóði, eru þau sömu og gilt hafa undanfarið samkvæmt ákvæðum fjárlaganna.

Jeg hefi gert ráð fyrir, að ljúka mætti á 8—10 næstu árum að gera brýr þær, sem taldar eru í annari grein A. I.—VI. Yrði þá varið að meðaltali árlega frá 150—185 þús. kr., en samkvæmt A. VII. árlega 50 þús. kr. og samkvæmt 2. gr. B. árlega 15 þús. kr. 2. gr. C. mun að eins næstu 4—5 árin leggja smávægilega útgjaldabyrði á ríkissjóð, meðan verið er að gera nýja hlemma úr járnbentri steinsteypu yfir smáræsi á nokkrum eldri flutningabrautum. Öll þessi útgjöld samtalin má þannig áætla 205—240 þús. kr. árlega. Til samanburðar vil jeg geta þess, að samkvæmt tillögum minum og stjórnarinnar, sem liggja fyrir þessu Alþingi, eru fjárveitingar, sem farið er fram á á næsta fjárhagstímabili til brúargerða einungis á þjóðvegum og flutningabrautum, yfir 350 þús. kr., sumpart til nýrra brúa og sumpart til endurbygginga trjebrúa, sem eru komnar að falli.

Þar sem nú eru gerð varanleg mannvirki, en flutningaþörf og kröfur tím-

ans ganga hart að ríkissjóði um ör framlög, þykir bæði rjettmætt og sjálfsagt að taka lán til þess að koma þeim mannvirkjum í framkvæmd, svo að gjöld þessi íþyngi ekki fjárhagnum eins tilfinnanlega og ella, ef veita ætti á fjárlögum árlega næstu árin jafnháa upphæð og farið hefir verið fram á við Alþingi það, er nú situr. Fleiri ástæður eru og til þess, að leið sú er til bóta, sem hjer er farin; sjerstaklega má taka fram, að tæplega er unt að vita með tveggja ára fyrirvara, hverjar trjebrýr muni nauðsyn að gera að nýju á næstkomandi fjárhagstímabili; geta stórskemdir komið fram í þeim, áður en varir, svo ekki megi draga endurbyggingu þar til fengin er fjárveiting; enn fremur gerir það vegamálastjórn auðveldara að halda föstum verkamönnum, sjerstaklega smiðum, sem fengið hafa reynslu við brúargerðir, þá er áætlun liggur fyrir um framkvæmdir í nokkur ár, en verkamannaeklu þarf ekki að óttast til brúargerða, svo sem því miður er frekar ástæða til að því er snertir vegagerðir.

Járnbrýr allar, sem gerðar verða, munu verða smíðaðar í brúarsmiðju ríkissjóðs. Eru þar þegar flestar nauðsynlegustu vjelar, reknar með rafmagni, en mjög væri æskilegt að bæta þar við nokkrum til frekari vinnusparnaðar og fullkomnunar smiðjunnar«.